

Vlaanderen
is omgeving

Overzicht bronnen

Duurzaamheid in de lerarenopleidingen

INSTAPPUNT 1: BASISMODULE DUURZAAMHEID

RISE-LEERPAD ‘DUURZAAMHEID: WHAT’S IN A NAME?’

Stap ‘De Brundtlanddefinitie’:

- Afbeelding Gro Harlem Brundtland: *File:Gro Brundtland no fronteiras do Pensamento São Paulo 2014 (15236543289).jpg* - Wikimedia Commons. (2000, 1 januari). <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=55834389>
- Brundtlanddefinitie: Brundtland, G. H. (1987). Our common Future—Call for action. *Environmental Conservation*, 14(4), 291–294.
<https://doi.org/10.1017/s0376892900016805>
- Quote Jean Hugé: Hugé, J. (2012). Are we doing the ‘right’ things the ‘right’ way? Discourse and practice of Sustainability Assessment in North and South (PhD thesis). ULB/VUB, Brussel

Stap ‘De Human Development Index’:

- Grafiek Global Footprint Network: *Correlation of Ecological Footprint (2008) and the Human Development Index (2012)*. (z.d.). European Environment Agency.
<https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/figures/correlation-of-ecological-footprint-2008>
- Video 11.11.11: 11.11.11 - Koepel van Internationale Solidariteit. (2022, 2 juni). *Klimaatrechtvaardigheid* [Video]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=ggcn2Z-tOLc>
- Omschrijving klimaatfondsen: Wikipedia-bijdragers. (2023, 18 augustus). *Klimaatfonds*. Wikipedia. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Klimaatfonds>

Stap 'OEFENING – Je ecologische voetafdruk':

- Footprint-calculator: *How many planets does it take to sustain your lifestyle?*
(z.d.). <http://www.footprintcalculator.org/home/en>

Stap 'VERDIEPING – Je ecologische handafdruk':

- Video handprinter: HandprinterVideo. (2012, 7 maart). *Handprinter* [Video].
YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=CtH6M5CXruU>
- Afbeelding hand: *Handprint Fractal - OpenClipart*. (z.d.).
<https://openclipart.org/detail/266180/handprint-fractal>
- Tekst 'zijn je voet- en handafdruk complementair?': DeWeerdt, S., & DeWeerdt, S. (2020, 14 juli). *Could an ecological handprint make a positive impression?*
Anthropocene | Innovation in the Human Age.
<https://www.anthropocenemagazine.org/2020/07/want-to-reduce-your-ecological-footprint-try-a-handprint-analysis/>

RISE-LEERPAD ‘MODELLEN VAN DUURZAAMHEID’

Stap 'Een beknopt overzicht':

- Tekst 3P-model: Elkington, J. (1999). Cannibals with Forks: the triple bottom line of 21st century business. *Choice Reviews Online*, 36(07), 36–3997.
<https://doi.org/10.5860/choice.36-3997>
- Tekst geneste 3P-model: *Zeronaut*. (z.d.). MO*.
<https://www.mo.be/zeronaut/naar-een-21ste-eeuws-model-voormaatschappel%E2%80%A6>
- Afbeelding wedding cake model: *The SDGs wedding cake*. (2016, 14 juni).
Stockholm Resilience Centre.
<https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2016-06-14-the-sdgs-wedding-cake.html>

Stap 'Het 3P-model':

- Afbeelding Elkington: *File:John Elkington 06.JPG* - Wikimedia Commons. (2006, 29 oktober). <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=113708549>
- Video Elkington: Bonn Conference for Global Transformation. (2015, 3 juni). *John Elkington explains why sustainability will be a long-lasting concept* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=Y-Wa7JHk1VA>

Stap 'Van 3 evenwaardige naar 3 geneste P's':

- Video ACE-bank: FairFin. (2018, 5 december). *ACE Bank NL ondertiteld* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=hF7Z1Bxml60>

Stap 'VERDIEPING 3P's – Aandeelhouders versus stakeholders':

- Video: TakingTheBiz. (2017, 10 juni). *A level business revision - Elkington's triple bottom line* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=lu7Er1yujWY>

Stap 'Het donutmodel':

- Tekst donuteconomie: Raworth, K. (2017). *Doughnut Economics: Seven Ways to think like a 21st-Century Economist*. https://en.wikipedia.org/wiki/Doughnut_Economics:_Seven_Ways_to_Think_Like_a_21st-Century_Economist
- Video Kate Raworth on Growth: RSA. (2014, 25 maart). *Kate Raworth on growth* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=2AMEAnWyRk>
- Afbeelding Kate Raworth: *File:Kate Raworth, 2018 (cropped).jpg* - Wikimedia Commons. (2018, 6 maart). <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=74420697>
- Video Change the goal: Doughnut Economics Action Lab. (2017, 2 april). *1. Change the goal - 1/7 Doughnut Economics* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=Mkg2XMTWV4g>

- Tekst planetaire grenzen: Rockström, J. et al. (2009). A safe operating space for humanity. *Nature*, 4617263), 472–475. <https://doi.org/10.1038/461472a>
- Afbeelding planetaire grenzen: *All planetary boundaries mapped out for the first time, six of nine crossed.* (2023, 13 september). Stockholm Resilience Centre. <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2023-09-13-all-planetary-boundaries-mapped-out-for-the-first-time-six-of-nine-crossed.html>

Stap 'De Sustainable Development Goals':

- Video Understanding the Dimensions of Sustainable Development: simpleshow. (2017, 22 augustus). *Understanding the dimensions of sustainable development* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=pgNLonYoc9s>
- Brochure FIDO: Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling. (2016). Sustainable Development Goals. Transforming our world. [Brochure] brochure_sdgs_nl.pdf
- Brochure 11.11.11: *In je school aan de slag met de SDG's.* (z.d.). In je school aan de slag met de SDG's | 11.11.11. <https://11.be/teachforsdgs>
- Link GES-lab: *Log in to Canvas.* (z.d.). <https://canvas.instructure.com/login/canvas>
- Video SDG's: De Vooruitdaging. (2021, 23 juni). *Filmje 17 werelddoelen* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=lQa0ek4rfgy>
- SDG-monitoring rapport: United Nations Statistics Division. (z.d.). – *SDG indicators.* <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>
- SDG stavaza België: *Sustainable Development Report 2023.* (z.d.). <https://dashboards.sdgindex.org/profiles/belgium>

Stap 'Van 3 P's naar 5 P's':

- Afbeelding 1: *Sustainable development - what is there to know and why should we care? / UNSSC / United Nations System Staff College.* (z.d.).

<https://www.unssc.org/news-and-insights/blog/sustainable-development-what-there-know-and-why-should-we-care>

- Afbeelding 2: *Agenda 2030 and the SDGs – Oneworldcentre.org.au.* (2017, 18 augustus). <https://www.oneworldcentre.org.au/global-goals/agenda-2030-and-the-sdgs/>

RISE-LEERPAD ‘OMGAAN MET WICKED PROBLEMS’

Stap ‘Gestructureerde, semi- of ongestructureerde problemen’:

- Schema van Hoppe: *Duurzaamheid in onderzoek. adviesnota.* (z.d.).
www.vlaanderen.be. <https://www.vlaanderen.be/publicaties/duurzaamheid-in-onderzoek-adviesnota>

Stap ‘Relevantie van wicked problems voor het onderwijs’:

- Besluit: Seager, T. P., Selinger, E., & Wiek, A. (2011). Sustainable engineering science for resolving wicked problems. *Journal of Agricultural & Environmental Ethics*, 25(4), 467–484. <https://doi.org/10.1007/s10806-011-9342-2>

Stap ‘Handelen op basis van voortschrijdend inzicht’:

- Video Light as a service Mechelen: Vlaanderen Circulair. (2020, 17 februari). *LAAS bij Stad Mechelen* [Video]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=7EeUtFBHx-zA>
- Artikel Greenpeace: Greenpeace België. (z.d.). *Evaluatie van het Belgische biobrandstoffenbeleid - Greenpeace België*.
<https://www.greenpeace.org/belgium/nl/rapport/26870/evaluatie-van-het-belgische-biobrandstoffenbeleid/>
- Artikel oorlog Oekraïne: *De oorlog in Oekraïne beïnvloedt ook ons transport: ‘We verbranden letterlijk voedsel’.* (z.d.). MO*. <https://www.mo.be/nieuws/hoe-oorlog-ons-transport-kan-veranderen-biobrandstoffen-liggen-opnieuw-onder->

vuur#:~:text='Door%20de%20oorlog%20in%20Oekra%C3%AFne,generatie%20voll
edig%20te%20doen%20verdwijnen.

- Artikel PvdA: *Naar een onmiddellijke uitfasering van alle biobrandstoffen op basis van landbouwgewassen*. (z.d.). DeWereldMorgen. Naar een onmiddellijke uitfasering van alle biobrandstoffen op basis van landbouwgewassen - DeWereldMorgen.beDeWereldMorgen.be

Stap 'Rekening houden met het voorzorgsprincipe':

- Video SMR: nuclearforum. (2023, 22 augustus). *SMR, de Nucleaire Technologie van Morgen / Belgian Nuclear Forum* [Video]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=pObVoRqDyqM>
- Artikel vaccinatiestop: Termote, N. V. (2021, 18 maart). Is vaccinatiestop foute toepassing voorzorgsprincipe? *De Standaard*.
https://www.standaard.be/cnt/dmf20210317_98050411
- Video GMO's: NowThis Originals. (2015, 10 april). *Are GMOs as scary as they seem?* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=aCWH7PlKBW>
- Video Global Seed Vault: Motherboard. (2016, 11 november). *Exploring the Arctic's global seed vault* [Video]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=B95Pem9XW7k>

Stap 'VERDIEPING – Studenten en jongeren over duurzaamheid in onderwijs':

- Studie UGENT: Bleys, B. et al. (2021). Studenten over en voor duurzaamheid in hun opleiding. Resultaten van een universiteitsbrede studentenbevraging. UGENT.
Microsoft Word - Verslag duurzaamheidsenquete.docx (ugent.be)
- Touristenbevraging: Vlaamse Jeugdraad (2020). Toeristenbevraging 2020. De resultaten. [Brochure]. 201006-rapport-touristenbevraging.pdf
(vlaamsejeugdraad.be)

RISE-LEERPAD ‘NORMEN EN WAARDEN ACHTER (ON)DUURZAAM HANDELEN’

Stap ‘Waarden, normen en de tijdsgeest’:

- Meadows, D. H., Meadows, D. H., Randers, J., & Behrens, W. W. (1972). *The limits to growth*. <http://conspiracywiki.com/documents/limits-to-growth.pdf>

Stap ‘VOORBEELDEN – de tijdsgeest ontrafeld’:

- Informatie tijdlijn rassenongelijkheid: Black History Milestones: Timeline. (2009, 14 oktober). *HISTORY*. <https://www.history.com/topics/black-history/black-history-milestones>
- Afbeelding Martin Luther King: National Park Service. (z.d.). *Martin Luther King Jr National Historic Site*. Flickr. <https://www.flickr.com/photos/nationalparkservice/36233249121>
- Afbeelding Amanda Gorman: Staff, C. O. T. J. C. O. (z.d.). *210120-D-WD757-2531*. Flickr. <https://www.flickr.com/photos/thejointstaff/50861220401>
- Landkaart abortus: Center for Reproductive Rights. (2023, 12 oktober). *The World’s Abortion Laws - Center for Reproductive Rights*. <https://reproductiverights.org/maps/worlds-abortion-laws/>
- Achtergrondinformatie abortus: Vzw, R. (2022, 28 september). *Abortus*. RoSa vzw. <https://rosavzw.be/nl/themas/lichaam-en-geest/abortus>; *Alle artikelen - OneWorld*. (z.d.). OneWorld. <https://www.oneworld.nl/lezen/seks-gender/feminisme/ook-in-europa-bepaalt-de-overheid-of-jij-een-abortus-mag/#:~:text=Een%20aantal%20Europese%20ministaten%2C%20die,in%20de%20meeste%20gevallen%20illegaal>

Stap 'VOORBEELDEN – onze omgang met de natuur':

- Foto Stephen Moss: *File:Stephen Moss.jpg* - *Wikimedia Commons*. (2018, 29 september).

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Stephen_Moss.jpg#/media/File:Stephen_Moss.jpg

- Achtergrondinformatie ontbossing regenwoud: *Ontbossing Amazonewoud bereikt hoogtepunt in nadagen Bolsonaro*. (z.d.). MO*.

<https://www.mo.be/nieuws/ontbossing-amazonewoud-bereikt-hoogtepunt-nadagen-bolsonaro>; Provoost, L. (2022, 7 december). *EU schrijft geschiedenis met wet tegen geïmporteerde ontbossing*. BOS+. <https://bosplus.be/nieuws/eu-schrijft-geschiedenis-met-wet-tegen-geimporteerde-ontbossing/>

Stap 'Hopwood – verschillende invullingen van het concept duurzaamheid':

- Informatie Hopwood: Hopwood, B., Mellor, M., & O'Brien, G. (2005). Sustainable Development: Mapping different approaches. *Sustainable Development*, 13(1), 38–52. <https://doi.org/10.1002/sd.244>

Stap 'OEFENING – organisaties met uiteenlopende invulling':

- Tekst donutmodel: Raworth, K. (2017b). *Doughnut Economics: Seven Ways to think like a 21st-Century Economist*.
https://en.wikipedia.org/wiki/Doughnut_Economics:_Seven_Ways_to_Think_Like_a_21st-Century_Economist
- Afbeelding donut: *File:Doughnut (economic model).jpg* - *Wikimedia Commons*. (2017, 2 april). <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=75695171>
- Tekst milieu-Kuznets-curve: Piketty, T. (2014). Capital in the Twenty-First century. <https://doi.org/10.4159/9780674369542>; Van Oyen, S. (2013). *De Milieu-Kuznets curve: een empirisch onderzoek voor SO2 en CO2*. (Masterscriptie). Geraadpleegd

van https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/062/139/RUG01-002062139_2013_0001_AC.pdf

- Video 11.11.11: 11.11.11 - Koepel van Internationale Solidariteit. (2013, 4 juni). *11 11 11 in 5.05 minuten* [Video]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=uQgadxgHJlo>
- Afbeelding grootouders voor het klimaat: Grootouders voor het klimaat. (2023, 19 oktober). *Home2 - Grootouders voor het klimaat*. Grootouders voor het Klimaat.
<https://www.grootoudersvoorhetklimaat.be/>

Stap 'VERDIEPING – de Europese Green Deal':

- Video: *EC AV PORTAL*. (z.d.). <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-181464?&lg=EN>
- Achtergrondinformatie Green Deal optie 1: *De Europese Green Deal*. (2021, 14 juli). Europese Commissie. https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_nl
- Achtergrondinformatie Green Deal optie 2: *EUR-LEX - 52019DC0640 - EN - EUR-LEX*. (z.d.). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1588580774040&uri=CELEX:52019DC0640>

Stap 'Wat betekent welvaart voor jou?':

- Afbeelding Alfred Marshall: *Alfred Marshall*. (z.d.). Store norske leksikon.
https://snl.no/Alfred_Marshall

Stap 'Beter in plaats van meer':

- Video: The Story of Stuff Project. (2013, 1 oktober). *The story of solutions* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=cpkRvc-sOKk>

Stap ‘Alternatieven voor het Bruto-Binnenlands Product’:

- Afbeelding Rene Froger: *File:Rene Froger ING 2012 3.jpg* - *Wikimedia Commons*. (2012, 15 mei). <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=21597627>
- Rapport World Happiness Index: *Home / The World Happiness Report*. (2023, 20 juni). <https://worldhappiness.report/>
- Inclusive Wealth Report: *Inclusive Wealth Report 2018*. (z.d.). UNEP - UN Environment Programme. <https://www.unep.org/resources/inclusive-wealth-report-2018>

Stap ‘VERDIEPING – is het echt tragisch gesteld met onze commons?’:

- Informatie commons: *Wat is een Common – Commons Lab*. (z.d.). Commons Lab. <https://commonslab.be/watiseencommon>
- Video commons: TED-Ed. (2017, 21 november). *What is the tragedy of the Commons? - Nicholas Amendolare* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=Cx161GvMPc>

Stap ‘VERDIEPING – circulaire economie’:

- Afbeelding Agbogbloshie: Platform, A. M. (z.d.). *Agbogbloshie*. Flickr. <https://www.flickr.com/photos/qampnet/14836949222>
- Uitleg circulaire economie: https://vlaanderen-circulair.be. (z.d.). *Vlaanderen Circulair - knooppunt van de Circulaire economie in Vlaanderen*. <https://vlaanderen-circulair.be/nl>
- Afbeelding circulaire economie: *5 Circulaire successtrategieën (1/5)*. (z.d.). Flanders DC. <https://www.flandersdc.be/nl/magazine/circulaire-economie-slow-design>
- Verdieping in tekeningen: *The impossibilities of the circular Economy – 360Dialogues*. (z.d.). 360Dialogues. <https://360dialogues.com/360portfolios/ce-impossibilities>

Stap 'VERDIEPING – steady state economie':

- Uitleg recessie: Wikipedia-bijdragers. (2023b, augustus 18). *Recessie*. Wikipedia.

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Recessie>

- Uitleg steady state economie: Center for the Advancement of the Steady State

Economy. (2021, 9 september). *Definition of steady state economy*.

<https://steadystate.org/discover/definition-of-steady-state-economy/>

INSTAPPUNT 2: DUURZAAMHEIDSCOMPETENTIES

- Video Wim Lambrechts: *WimLambrecht_edit_DEF_1.mp4*. (z.d.). Google Docs.
<https://drive.google.com/file/d/1CvxknVFdV4EmnKcnCuW9zM CtRvBNdt0Y/view>

RISE-LEERPAD ‘COMPETENTIES VOOR DUURZAAMHEID: ENKELE KADERS’

Stap ‘UNESCO-kader’:

- Video UNESCO: UNESCO. (2021, 13 november). *UNESCO 75th anniversary* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=OX9TBBtLoaQ>
- Info ASP-net: *UNESCO-scholen*. (z.d.). Unesco Vlaanderen. <https://www.unesco-vlaanderen.be/unesco-in-vlaanderen/unesco-scholen>
- Foto Noah Sobe: *Future of Education Panel*. (z.d.). Learning Futures. <https://learningfutures.education.asu.edu/future-of-education-panel/>
- Tekst UNESCO Futures of Education Ideas LAB: Sobe, N.W. (2021). *Reworking Four Pillars of Education to Sustain the Commons*. UNESCO Futures of Education Ideas LAB. <https://en.unesco.org/futuresofeducation/ideas-lab/sobe-reworking-four-pillars-education-sustain-commons>

Stap ‘De kaders van Wiek, Rieckmann en Brundiers’:

- Wiek, A., Withycombe, L., & Redman, C. L. (2011). Key Competencies in Sustainability: A reference framework for academic program development. *Sustainability Science*, 6(2), 203–218. <https://doi.org/10.1007/s11625-011-0132-6>
- Rieckmann, M. (2018). Learning to transform the world: key competencies in education for sustainable development. In A. Leicht, J. Heiss, W.J. Byun (Ed.), *Issues and trends in Education for Sustainable Development* (pp. 39-59), UNESCO.

- Brundiers, K. et al. (2020). Key competencies in Sustainability in Higher Education—toward an agreed-upon reference framework. *Sustainability Science*, 16(1), 13–29. <https://doi.org/10.1007/s11625-020-00838-2>

Stap 'EU GreenComp':

- Video Green Deal: *Green Deal: essentieel voor een klimaatneutrale en duurzame EU / Nieuws / Europees Parlement.* (z.d.).
<https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/society/20200618STO81513/green-deal-essentieel-voor-een-klimaatneutrale-en-duurzame-eu>
- Nederlandse versie GreenComp: Publications Office of the European Union. (2022). *GreenComp, het Europees Competentiekader voor duurzaamheid.* Publications Office of the EU. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bc83061d-74ec-11ec-9136-01aa75ed71a1/language-nl>

Stap 'Inner Development Goals':

- Achtergrondinformatie: *IDG Framework – Inner Development Goals.* (z.d.). Inner Development Goals. <https://www.innerdevelopmentgoals.org/framework>

Stap 'Djapo-voorstelling':

- *De school als oefenplaats / Djapo.* (z.d.). Djapo.
<https://www.djapo.be/aanbod/kopen/de-school-als-oefenplaats/>

Stap 'A Rounder Sense of Purpose':

- Achtergrondinformatie en afbeelding: *A rounder sense of purpose.* (z.d.).
<https://aroundersenseofpurpose.eu/nl/>

Stap 'EDO-school':

- Achtergrondinformatie VALIES: *Values.* (z.d.). <https://www.edoschool.be/#/>

Stap ‘EU LifeComp’:

- Afbeelding: *LifeComp*. (z.d.). EU Science Hub. https://joint-research-centre.ec.europa.eu/lifecomp_en

Stap ‘EU DigComp’:

- Onderzoek Mediawijsheid: Mediawijs. (z.d.). *4 trends in het Vlaams Mediawijslandschap*. <https://www.mediawijs.be/nl/trends-mediawijsheid-vlaanderen>
- Informatie digitale inclusie: Mediawijs. (z.d.-b). *Digitale inclusie*. <https://www.mediawijs.be/nl/digitaleinclusie>; Mediawijs. (2021, 3 december). *4 voorwaarden om te voorkomen dat kansarme jongeren uit de digitale boot vallen*. <https://www.mediawijs.be/nl/artikels/4-voorwaarden-om-te-voorkomen-dat-kansarme-jongeren-uit-de-digitale-boot-vallen>
- Afbeelding: *DigComp*. (z.d.). EU Science Hub. https://joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp_en

Stap ‘21ste eeuwse vaardigheden’:

- Foto Alvin Toffler: *File:Alvin Toffler 02.jpg* - *Wikimedia Commons*. (2006). https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alvin_Toffler_02.jpg
- Afbeelding 21ste eeuwse vaardigheden: *21e-eeuwse vaardigheden*. (z.d.). SLO. <https://www.slo.nl/thema/meer/21e-eeuwsevaardigheden/>

Stap ‘Onderzoeksvaardigheden’:

- Afbeelding onderzoekscyclus: *Onderzoekscyclus*. (z.d.). <http://www.praktijkonderzoek.com/indeschool/Praktijkonderzoek%20in%20de%20school%20%28Onderzoekscyclus%29.html>

Stap ‘Soft skills’:

- Afbeelding 1: JobPersonality. (z.d.). *Soft skills*. <https://www.jobpersonality.com/softskills>

- Afbeelding 2: Academy, E. (2023, 9 april). *De 10 belangrijkste soft skills*. Expert Academy. <https://www.expertacademy.be/nl/blog/13224/persoonlijke-ontwikkeling/de-10-belangrijkste-soft-skills>

RISE-LEERPAD ‘VIA DUURZAAMHEIDSEDUCATIE BOUWEN AAN KWALITEITSVOL ONDERWIJS’

Stap ‘VERDIEPING – vertragende klimaatretoriek’:

- Achtergrondinformatie: De Jong, T. (2023, 14 juni). *Vertragende verhalen: de verwarring die ons verlamt midden in de klimaatcrisis*. Vrij Nederland.
- <https://www.vn.nl/vertragende-verhalen-klimaatverandering/>

Stap ‘Drie functies van onderwijs’:

- Biesta, G. (2012). Goed onderwijs en de cultuur van het meten. *Ethiek, politiek en democratie*. Amsterdam: Boom Uitgevers

Stap ‘Drie tradities in klimaat- of duurzaamheidseducatie’:

- Van Poeck, K., Östman, L. & Öhman, J. (2019). *Sustainable Development Teaching: ethical and political challenges* (Edition 1). Abingdon: Taylor & Francis.
- Achtergrondinformatie lesgeversrollen: Vandenplas, E. (2021). *Klimaateducatie in het hoger onderwijs: case studies*. <https://biblio.ugent.be/publication/8725934>

Stap ‘Actiegericht en transformatief leren’:

- Podcast Tom Kuppens: *Transformatief leren in de lerarenopleiding - een gesprek met Tom Kuppens*. (2022, 7 februari). Spotify.
- <https://open.spotify.com/episode/2QrynbLVvKBYwWaefag6MF>
- Sterling, S. (2004). Higher education, sustainability, and the role of systemic learning. In *Springer eBooks* (pp. 49–70). https://doi.org/10.1007/0-306-48515-x_5

Stap ‘Ruimte maken voor debat’:

- Foto Desmond Tutu: *File:Desmond Tutu (47327456801).jpg* - *Wikimedia Commons*.
(2019, 9 maart).

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Desmond_Tutu_%2847327456801%29.jpg

- Future Forward Talk weerstand: *Future Forward Talk: Omgaan met weerstand tegen duurzaamheidseducatie*. (z.d.). <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/future-forward-talk-omgaan-met-weerstand-tegen-duurzaamheidseducatie>

Stap ‘Werken aan veerkracht, empowerment en verbondenheid’:

- Achtergrondinformatie veerkracht: Peeters, J., Abts, F., Albert, N., & Wildemeersch, D. (2015). Veerkracht en burgerschap. Sociaal werk in transitie [Resilience and citizenship. Social Work in transition]. *ResearchGate*.

https://www.researchgate.net/publication/282357481_Veerkracht_en_burgerschap_Sociaal_werk_in_transitie_Resilience_and_citizenship_Social_work_in_transition

- Afbeelding Junior-Rangers: Janssens, S. (2022, 29 april). *Schrijf je in voor het Junior Rangerkamp*. Grenspark Kalmthoutse Heide.

<https://grensparkkalmthoutseheide.com/schrijf-je-nu-in-voor-het-junior-rangerkamp/>

- Achtergrondinformatie verbondenheid: Deklerck, J. (2001). *Verbondenheid als antwoord op ‘de-link-wentie’. preventie op een nieuw spoor*. Vrije Universiteit Brussel. <https://researchportal.vub.be/en/publications/verbondenheid-als-antwoord-op-de-link-wentie-preventie-op-een-nie>

- Afbeelding omgevingscirkels: Sofie. (z.d.). *De omgevingscirkels*.
<http://sofiebalo.blogspot.com/2017/01/de-omgevingscirkels.html>

INSTAPPUNT 4: WHOLE INSTITUTION APPROACH

RISE-LEERPAD ‘WHOLE INSTITUTION APPROACH: DE HOGESCHOOL ALS ‘CHANGE AGENT’

Stap 'Inleiding':

- Whole School Approach – Leren voor morgen. (z.d.).

<https://lerenvoormorgen.org/whole-school-approach/>

Stap ‘Een instellingsbrede aanpak van duurzaamheid’:

- Publicatie 'leerdoelen voor de SDG's': *Education for Sustainable Development*

Goals: learning Objectives. (2023, 25 juli). Articles.

<https://www.unesco.org/en/articles/education-sustainable-development-goals-learning-objectives>

- Afbeelding 'Living what we learn': *Figure 1. The Whole-Institution Approach (UNESCO 2014A: 89)*, (z.d.). ResearchGate.

https://www.researchgate.net/figure/The-whole-institution-approach-UNESCO-2014a-89-fig1_314871233

Stap 'Het multi-level perspectiefmodel voor transities':

- Achtergrondinformatie MLP-model: Geels, F. W., & Schot, J. J. (2007). Typology of sociotechnical transition pathways. *Research Policy*, 36(3), 399–417.

<https://doi.org/10.1016/j.respol.2007.01.003>

- Afbeelding MLP-model: *Nota Commissie Duurzaam Hoger Onderwijs*. (z.d.).
www.vlaanderen.be. https://www.vlaanderen.be/publicaties/nota-commissie-duurzaam-hoger-onderwijs?preview_token=eyJhbGciOiJIUzI1NiIsInR5cCI6IkpXVCJ9.eyJpZGVudGlmaWVyljoiNmY5ZWlOODUtYjQ4Ni00MjEyLWI0MDYtN2NkNGI4NjYONDVhIiwiaWF0IjoxN

[jk4Nzc2MjYwLCJleHAIoJE2OTkzODEwNjB9.nXB1Tr1cTnKoiGZGmc1THpnLB0hUNCKdgazGCnflqu4](#)

- Artikel drempels en hefbomen duurzaamheidseducatie in hoger onderwijs:

Rapport over duurzaamheid in Vlaams hoger onderwijs. (z.d.).

<https://www.omgeving.vlaanderen.be/nl/rapport-over-duurzaamheid-in-vlaams-hoger-onderwijs>